

Bakım Etiği Tartışmaları Işığında Kadınların Kentsel Siyasete Katılımı: Bandırma'da Mahalle Muhtarı Kadınlar

Women's Participation in Urban Politics in Light of Care Ethics Discussion: Female Neighbourhood Heads in Bandırma

Sinem ATAY¹

Öz

Bakım, insan yaşamının önemli ve hayat boyu ihtiyaç duyulan bir unsurdur. Hane içindeki ilişkiler açısından önemi feminist yazarlarca ortaya konan bakım, tarihsel olarak kadınlara atfedilen bir rol olagelmekte ve bu durum kadının özel alanla ilişkisini önemli ölçüde etkilemektedir. Böylelikle, kadın ile kamusal alan arasında bir ayrım ortaya çıkmakta ve bu durum kamusal alanın bir parçası olan siyasete katılım açısından da kendini göstermektedir. Ne var ki, bir süredir kadınların siyasi katılımında özellikle mahalle ölçeğinde değişiklikler gözlenmektedir. Hane ölçeğine yakın olmasına ve partiler üzerinden şekillenen üst daha üst ölçekli siyasetten farklılaşmasına bağlı olarak gittikçe artan sayıda kadın, mahalle ölçeğinde muhtar olarak görev yapmaktadır. Bahsi geçen kadın muhtarlar, yaptıkları işi bakım etiği tartışmalarının ele aldığı gibi hane içindeki sorumlulukların bir yansıması olarak görmekte ve cinsiyet farklılıklarına atıfta bulunarak kendi yaklaşımlarının mahalle yönetiminde farklılık ortaya koyduğunu ileri sürmektedir. Mevcut çalışma nitel araştırma örneğidir ve araştırma deseni durum çalışmasıdır. Veriler, Balıkesir'in Bandırma ilçesinde toplam 20 kentsel mahallenin yarısını yöneten 10 kadın muhtarın tamamıyla yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlarla elde edilmiştir. Çalışmada katılımcıların muhtarlığı nasıl algıladıklarına, görevlerini yerine getirirken önceliklerinin neler olduğuna ve erkek muhtarlardan farklılaşan bir yaklaşım benimseyip benimsemediklerini anlamak için çeşitli sorular sorulmuş ve veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Mülakatlar sırasında kadın kentsel mahalle muhtarlarının aday olurken çevresindeki insanların ihtiyaçlarını karşılamayı ve dezavantajlı kesimlere hizmet etmeyi öncelik olarak gördükleri; görev yaparken mahallelinin ablası, kardeşi veya kızı gibi hareket ettikleri ve bu nedenle insanların ruhsal sağlığı için de çaba sarf ettikleri ve bütün bunları hane içindeki ilişkilerde kadının konumu ve işlevi ile bağdaştırarak ele aldıkları görülmektedir. Sonuç olarak kadın muhtarlar, feminist literatürde yer alan bakım etiği tartışmalarından haberdar olmasa bile kendi pozisyonlarına dair algıları ve mahalle yönetimlerine yaklaşımları aynı çizgide şekillenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bakım etiği, Özen etiği, Kentsel mahalle, Kadın muhtar, Kadın politikacı

ABSTRACT

Care is a fundamental and enduring element of human life. While feminist scholars have emphasized its significance in household relationships, care has historically been a role predominantly ascribed to women. This dynamic has profoundly shaped women's relationship with the private sphere, creating a distinction between women and the public sphere, which also affects their participation in politics. However, there have been notable shifts in women's political involvement, particularly at the neighbourhood level. Due to its proximity to the domestic scale and its distinction from the higher-level politics shaped by political parties, and increasing number of women have assumed roles as neighbourhood heads (mukhtars). The women heads view their roles as a reflection of their caregiving responsibilities within the household, as articulated in care ethics discourse, and they argue that their approaches to neighbourhood administration reveal gendered differences. The present study seeks to explore the underlying perspectives of female neighborhood heads engaged in politics at the local level. This qualitative research adopts a case study design. Data were obtained through semi-structured in-depth interviews with 10 female mukhtars who govern half of the 20 urban neighbourhoods in Bandırma, a district of Balıkesir. The study posed various questions regarding how the participants perceive their

¹ Corresponding Author: Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, satay@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9701-8498

role as muhtars, what their priorities are while performing their duties, and whether their approach differs from that of their male counterparts. The data were analyzed using descriptive analysis. The interviews revealed that female urban mukhtars prioritize addressing the needs of their communities and serving disadvantaged groups. They often frame their roles as a form of familial responsibility, positioning themselves as "sisters" or "daughters" to the neighbourhood residents, and thereby emphasising efforts to foster the mental well-being of the community. These approaches are intrinsically linked to their perceptions of women's roles within familial relationships. As a result, even if female mukhtars are not directly engaged with care ethics discourse in the feminist literature, their approaches to neighbourhood administration aligns with the principles of care ethics.

Keywords: Care ethics, Ethics of care, Urban neighbourhood, Female muhtar, Female politician

GİRİŞ

1980'li yıllarda feminist literatüre kazandırılan bakım etiği kavramı, kadınların hem özel hem de kamusal alandaki deneyimlerini açıklamada bir süredir kullanılmaktadır. Kadınlar, tarihsel olarak toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında kendilerine yüklenen bakım sorumluluğunu yerine getirmekte ve bu sorumluluğu içselleştirmektedir. Söz konusu içselleştirme onların yaşamın geri kalanında üstlendikleri görev ve sorumluluklarını da bakım emeği çerçevesinde ele almasına neden olabilmektedir. Böylece kadınlar, hanede bakımıyla ilgilendikleri kimselerin yanında tanımadıkları insanların bakım ihtiyacını da karşılama duygusuyla hareket edebilmektedir. Bu duygunun kendini gösterdiği alanlardan biri ise mahalle ölçeği ve bu ölçekte ortaya çıkan toplumsal ilişkilerdir.

Mahalle, kentsel alanda komşuluk ilişkisi ile bir araya gelen kişileri içine alan bir birimdir. Bir yönetim birimi olarak görüldüğü gibi aynı zamanda, insan hayatının temelinde yer alması sebebiyle, yerelde yaşayanları kapsayan bir topluluk olarak da ele alınmaktadır (Bulut, 2001: 33). Mahalleler muhtarlıklar aracılığıyla yönetilmektedir. Yerel ihtiyaçları giderme konusunda etkili olan mahalle muhtarlığı tarihsel olarak uzun geçmişe sahip, Osmanlı Dönemi'nden miras alınan ve Cumhuriyet sonrasında da varlığını sürdüren bir kurumdur (Güneş, 2009: 114).

1944 yılında çıkarılan 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun, mahalle muhtarlıklarını merkezi yönetimin bir uzantısı olacak şekilde değerlendirmekte ve muhtarların yetki ile sorumluluklarını bu bağlamda ele almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Mahalle ve yönetimi" başlığı altında yer alan 9. maddesi ise mahalle sakinlerinin katılımını, mahalli ihtiyaçların giderilmesi konusunda ortaya çıkan iş birliklerini ve belediye ile muhtarlık arasındaki organik ilişkiyi vurgulamaktadır. Belediye ile yakın ilişki içerisinde olmasına ve çoğunlukla hizmetleri onlar aracılığıyla gördürmesine karşın mahalle muhtarlığı belediyeden farklı bir yapıya sahiptir (Kavruk, 2024: 134). Belediyeler, il özel idareleri veya köy idareleri gibi bir yerel yönetim birimi olmayan mahalle muhtarlıklarının bir tüzel kişiliği de yoktur. 6360 sayılı yasa ile birlikte yerel yönetim birimi olan köylerin büyükşehir sınırları içerisinde tüzel kişiliği kaldırılmış ve buralar kırsal mahallelere dönüştürülmüştür. Böylece, kentsel alanla ilişkili olan mahalle muhtarlıkları köy muhtarlıklarının kapanması ile kırsal mahalleye dönüşen alanlarda da uygulanmaya başlamıştır.

Her ne kadar muhtarlık erkeklerle özdeşleştirilmiş bir görev olsa da kadın muhtarların sayısı zaman içerisinde artış göstermiştir. Türkiye Kadın Muhtarlar Derneği başkanının ifadelerine göre 2024 öncesi 1.134 olan kadın muhtar sayısı son seçimlerle birlikte 2.150'ye yükselmiştir (NTV, 10.04.2024). Kadın muhtarların sayısında yaşanan bu artış aynı zamanda toplumsal açıdan da olumlu etkiler ortaya koymaktadır. Örneğin hem adaylık sürecinde hem muhtar olduktan sonra mahalle sakinlerinin ihtiyaçlarına karşılık vermeye çalışan kadın muhtarlarla yapılan çalışmalar onların mahalledeki dezavantajlı kesimleri önceleyerek hareket ettiklerini göstermektedir (Kurt vd., 2023). Ayrıca, sayıca artması sonucunda siyasi arenada görünür hale gelen kadın muhtarlar, kız çocukları ve diğer kadınlar için de bir örnek teşkil etmekte ve onlara yapabilirlikleri konusunda cesaret vermektedir (Kaşıkırık, 2022: 158).

2019'da kadın muhtar sayısı bakımından İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa gibi önemli büyükşehirlerden hemen sonra gelen Balıkesir'de 2024 seçimleriyle birlikte kadın muhtarların sayısı daha da artmıştır.

Büyükşehir statüsünde olması nedeniyle köy muhtarlığı ortadan kalkan Balıkesir'de bir önceki dönem 41 olan kadın mahalle muhtarı sayısı (Dokuzcan, 2021: 73) 2024 seçimleri ile 55'e yükselmiştir. Bandırma ilçesine bakıldığında ise 20 kentsel mahallenin yarısı kadınlar tarafından yönetilmektedir. Mevcut çalışma, feminist literatürden bakım kavramını merkeze alarak kentsel alanda kadın görünürlüğünün gittikçe arttığı bir alan olan mahalle muhtarlığında kadınların yaptıkları işi ve mevcut konumlarını nasıl algıladıklarını, bu algının çalışma tarzlarını nasıl etkilediğini ve erkek muhtarlardan farklılaşıp farklılaşmadıklarını incelemektedir. Nitel araştırmaya dayanan çalışmada, kadın muhtarların sayısının her seçim döneminde arttığı ve Balıkesir'in diğer ilçelerine kıyasla kadınların muhtarlıkta daha yüksek oranda varlık gösterdiği Bandırma bir örnek olarak ele alınmış ve durum incelemesi yapılmıştır. Detaylı veri toplanması amacıyla çeşitliliği en çoğa çıkaran örneklem seçilerek 10 kadın muhtarın hepsi ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile incelenmiş ve literatürdeki tartışmalarla ilişkilendirilmeye çalışılmıştır.

Türkiye'de kadınların siyasete katılımı konusunda yapılan çalışmalar genellikle toplumsal cinsiyet eşitliği ve siyasi katılım eksenindedir. Kadın muhtarlar konusunda yapılan az sayıda araştırma ise feminist literatürden yararlanmakla birlikte yapılan çalışmalarda bakım etiği tartışmaları yeterince yer almamıştır. Bu alanda erişilebilen çalışmalardan çok azı saha verisine dayanmaktadır (bkz. Demir, 2019; Himmetoğlu, 2024; Şahyar Akdemir ve Cengiz, 2021). Bu nedenle mevcut araştırma bakım etiği çerçevesinde kadın muhtarların karar alma süreçlerini, topluma hizmet anlayışlarını ve mahalle sakinleriyle ilişkilerini sahadan verilerle inceleyerek alana hem teorik hem de pratik katkı sunmayı amaçlamaktadır.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Bakım

Bakım etiğinin kentsel politik süreçlere etkisini değerlendirmeden önce bakım ve bakım etiğinin ne ifade ettiğini ortaya koymak önemlidir. Bakım kavramını farklı anlamlara gelecek şekilde kullanmak mümkündür. Buna göre kavram bir şeye duygusal olarak bağlı olma veya onu sevmeye durumu olarak tanımlanabileceği gibi bir şeye bakmanın, onu sağlamanın, onu korumanın, sürdürmenin ve bir şeyden sorumlu olmanın veya dikkatli, titiz ve temkinli olmanın karşılığı da kullanılabilir (Murphy, 2015: 721). Feminist tartışmalarda ise bakım, günlük yaşamın sürdürülmesi için gerekli ancak çoğunlukla göz ardı edilen emeğe, ihmal edilen şeylere karşı etik-politik bağlılığa ve nesnelerle kurulan ilişkiye karşılık gelmektedir (Puig de la Bellacasa, 2011: 100).

Bakım, insan yaşamının merkezinde yer alan kavramlardan biridir. Her ne kadar bazı kişiler kendilerine diğerlerinden daha iyi bakabiliyor olsa da tüm insanlar bakıma ihtiyaç duymaktadır (Tronto, 2010: 163). Bir diğer söylemle, insanlar hem bedensel hem de benlik duygusuna bağlı ihtiyaçlarını başkalarıyla olan ilişkileri sayesinde giderebilen varlıklardır. Bu noktada bakım insanların hayatta kalmasını ve gelişmesini sağlayan, kimi zaman da acıların hafifletilmesine ve dolayısıyla yaşamın mümkün olduğunca iyi bir şekilde idame edilmesine yardımcı olan unsurlardandır (McMillan, 2017: 430; Engster, 2005: 51-53).

Bakım 'bakan' ve 'bakılan' gibi iki taraflı bir ilişkiye karşılık gelmekte (Bennett, 2023: 4) ve 4 aşamada ortaya çıkmaktadır. Buna göre, ilk olarak, bakım ihtiyacı fark edilmekte, ardından sorumluluk alan kişide bakımın verilmesine dair düşünce oluşmakta, devamında fiziki olarak bakım sağlanmakta ve sonunda da sağlanan bakımın bakım ihtiyacını ne kadar karşıladığı değerlendirilmektedir (Tronto, 2010: 160). Burada bakım alan ile bakım veren arasında tek yönden diğerine doğru giden bir ilişki istenmemekte, bakım alan kimselerin süreçte aktif rol üstlenmesi ve bakımın nasıl olması gerektiğine dair fikir ileri sürerek bakım vereni yönlendirmesi beklenmektedir.

Bakım her ne kadar güvenle aynı anlama gelmese de bakım ilişkileri onunla karakterize edilmekte ve derin anlamlar taşımaktadır (Held, 2006). Üretim süreçlerinde olduğu gibi makinelerle bırakılamayacak

kadar değerli olduğundan bakım faaliyetleri hem erkekler hem de kadınlar tarafından adil bir şekilde paylaşmalıdır (Held, 2006: 36, 42-43). Bakım faaliyetlerinin erkekler tarafından verilemeyeceğine dair herhangi bir sınırlama olmamasına rağmen geleneksel olarak bu sorumluluk kadına bırakılmıştır (Corsetti, 2010: 52).

Bakım çoğunlukla hane içinde ve annelikle bağdaştırılan bir şey olarak karşımıza çıkmakta ve bir çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren duyduğu ihtiyaçlar bakım adı altında annesi tarafından sağlanmaktadır. Annelerin başvurdukları uygulamalar çocuklarının yaşamını sürdürmesi için gerekli iken, anneler de bu gereklilikten kendilerini sorumlu tutmakta ve toplum da onlara bu misyonu yüklemektedir (Kittay, 2001: 536; Ruddick, 1980: 344-348). Bunun da etkisi ile anneler çocuklarının yaşamı için neyin iyi olduğuna dair daha fazla soru sorarken, aldıkları yanıtları da detaylıca irdelemektedir (Ruddick, 1980: 347).

Bakım, aynı zamanda birbirine bağımlı dünyaları sürdürmek için çoğunlukla sömürü ve tahakkümle ilişkilendirilen emeği de çağrıştırmaktadır. Bakımın anlamının ilk bakışta görüldüğü gibi basit olmaması feminist çalışmaların bakım etiğine ilgisinin daha görünür hale gelmesiyle, değersizleştirilmiş ve görünmez kılınan bir eylem olarak bakımın ön plana çıkmasıyla sonuçlanmıştır (Puig de la Bellacasa, 2011: 92; Puig de la Bellacasa, 2012: 197-198). Daha da ileri giden feminist tartışmacılar aile ilişkilerinde belirginleşen bakımın arkadaş ilişkilerine, devlet kurumlarına ve toplumsal gruplarda inşa edilen bağlara kadar genişletilebileceğini savunmaktadır. Örneğin, dünyanın bir başka köşesinde yoksulluk şartlarında yaşamaya çalışan kimselerle, hatta yardıma ihtiyacı olan insan dışı canlılarla da şefkat dolu ilişkiler geliştirmek bu anlayışa göre mümkündür. Bu durum, bakım fikrinin kabul edilenden daha fazla işlevi olduğu ve her alanda önemli tartışmalara zemin hazırlayabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır (Held, 2004: 143-144; Held, 2006: 31, 38; Öner ve Atsız, 2022: 547). Buradan hareketle, bakım yalnızca bireysel ve hane içinde kalan bir emek olmanın ötesinde toplumu da ilgilendiren bir konu haline gelmektedir. Bakımın bu çok yönlülüğü onun farklı alanlarda incelenmesine duyulan ihtiyacı da işaret etmektedir.

1.2. Bakım Etiği

1960'lı ve 1970'li yıllarda kadınların ve erkeklerin psikolojik açıdan farklı olduğunun reddedilmesi eğilimi, ilerleyen dönemde yerini cinsiyet farklılıklarına yapılan vurguya bırakmıştır (Rachels, 2012: 146). Sayısı gittikçe artan feminist düşünürün bu yaklaşımı bakım etiği alanındaki tartışmaların fitilini ateşlemiştir. Böylece bakım etiği Gilligan ve daha sonrasında gelen önemli isimlerce ortaya atılan farklı argümanlarla zenginleşen tartışmalar sayesinde literatürde kendine yer bulabilmiştir (Yáñez Flores vd., 2021: 13).

1980'lerde Carol Gilligan'ın çocuk gelişimi konusundaki çalışmalarıyla bakım etiği alanında önemli bir başlangıç yapılmıştır. Bu dönemde cinsiyetler arasında ayrımcılığı ortadan kaldırma mücadelesi verilirken, öte yandan etik açıdan cinsiyetin ne anlama geldiği sosyal bilimlerde yeniden keşfedilmiştir (Gilligan, 2003: 6). O dönemde çeşitli araştırmalar sonucunda kadınların ve erkeklerin kimi olaylara ve durumlara tepkilerinde farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır. Örneğin beyin taramalarıyla kadınların kendilerine haksızlık eden insanların cezalandırılmasını görmekten erkeklerle kıyasla daha az hoşlandığını ortaya konmuş, tehdit algısı karşısında işkenceyi destekleme oranının erkekler arasında daha yaygın olduğu görülmüştür (Lizotte, 2017; Rachels, 2012: 150).

Bu gibi çalışmaların bulgularından hareketle kız çocukları ile erkek çocuklarının ahlaki yaklaşımının birbirinden farklılaştığını ileri süren Gilligan, *In a Different Voice* isimli kitabında bu farklılıkları bakım etiği kavramıyla ilişkilendirerek ele almıştır. Ona göre bireylerin kimliği çocukluktan itibaren oluşmaktadır. Erkeklik erkek çocuklarının anneden ayrılarak bireyselleşmesi ile şekillenirken, kadınlık bağlılık ilişkisi üzerine temellenmekte ve kız çocukları anneleri tarafından bu doğrultuda yetiştirilmektedir (Gilligan, 2003: 7-8). Bunun sonucunda da her kadın hayatının bir döneminde bir

şekilde başkasına eşlik etmekte ya da onun bakım sorumluluğunu almakta (Nightingale'den aktaran Yáñez Flores vd., 2021: 5), içinde bulundukları topluma, sahip oldukları kültüre ve bireysel özelliklerine göre değişiklik gösterse de yakın ve kişisel ilişkilere önem verdiklerinden empati konusunda erkeklerden daha iyi bir performans göstermektedir (Çelik, 2016: 78; Rachels, 2012: 150).

Gilligan, erkekleri kadınlara göre avantajlı kılan soyut ve evrensel bir akıl yürütme sürecini reddederek, kadınların duyarlılığını ve ilişkilere atfettikleri değeri merkeze alan yeni bir bakış açısı önermiştir. Bu noktada onun en önemli katkısı akademik çevrelerin konulara mevcut olandan daha farklı bir pencereden bakabilmesini sağlamak ve bunun gerekliliğine dikkat çekmek olmuştur (Corsetti, 2010: 47-49). Bu tartışmalar literatürde söz konusu döneme kadar oluşturulmaya çalışılan evrensel ahlak teorisine bir alternatif sunmuştur. O döneme kadar Kantçı yaklaşımla ortaya atılan etik anlayışı bireylerin rasyonel kararlar alan özerk kimseler olduğu düşüncesinden hareket etmiştir (Held, 2004: 143). Ancak bakım etiği düşünürlerine göre ne kadar ilişkilerinde rasyonel davranıyor olsalar da bireylerin duygulardan soyutlanmaları mümkün değildir. Bir diğer anlatımla, bireyler tek başına var olamamakta, davranışları da ilişkileri doğrultusunda boyut kazanmaktadır.

Bakım etiği rasyonellikten ve özerklikten öte empati, hassasiyet ve diğerkamlık ilkeleri üzerine kurulmuştur (Held, 2004: 144). Bakım etiği doğası gereği ilişkisel, duyarlı ve bağlamsal olan etiğe vurgu yapmış ve bakım hususunda marjinalleştirilmiş, görünmez kılınmış ve ihmal edilmiş unsurlara, deneyimlere ve ilişkilere odaklanmayı amaçlamıştır (McMillan, 2017: 430; Murphy, 2015: 721). Bu konuda yapılan tartışmalar ahlaki akıl yürütme yerine ahlaki yücelik ve iyilik özlemi üzerine kurgulanmıştır (Noddings, 1984: 2). Her ne kadar hâkim anlayış kadınların erkeklerden farklılaşan bu etik yaklaşımını aşağılıyor olsa da alanda çalışanlar bunun değerli olduğunun kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür (Wasson, 1997: 9).

Kadınların bakım emeğine dair deneyimleri daha sık gündeme geldikçe ve bu emeğin feminist yazında sunabileceği katkılar çeşitlendikçe bakım etiği etrafında kümelenme de hızlanmış ve Gilligan'ın ardından Nel Noddings insan yaşamı için temel teşkil eden bakımın toplumsal yaşamdaki önemini gündeme getirmiştir (Noddings, 2010: 8; Yáñez Flores vd., 2021: 10). Ahlaki olarak insanların birbirlerine bağımlı olduğunu ve bireylerin içinde bulunduğu toplumdan azade olamayacağını ifade eden Noddings, aile ve grup içi ilişkilerin bağlanma ve empati üzerinden şekillendiğini ve kadının hane içindekilere gösterdiği ilgiyi hane dışından kimselere genişletebileceğini sözlerine eklemiştir (Noddings, 2005: 3; Noddings: 2010: 10-11). Kısa bir zaman içerisinde bahsi geçen yazarlara Joan Tronto, Virginia Held, Eva Kittay ve Sara Ruddick gibi isimler de eklenmiş ve bakım etiği tartışmaları farklı perspektiflerden ele alınarak zenginleştirilmiştir.

Bakım etiği kuramcıları kadınların ev ve bakım işleri ile uğraşmasının onları erkeklerden ayıran bir bakış açısına ve değer yargısına sahip olmasına imkân tanıdığını iddia etmektedir (Öner ve Atsız, 2022: 541). Bu gibi bir değerlendirme feminist literatür içerisinde kendine yer bulan özel alan tartışmalarına ve eleştirilen hane içi cinsiyet temelli sorumluluklara farklı bir bakış açısıyla yaklaşmanın önünü açmaktadır. Literatürde ayrıca özel alanda elde edilen bu bakış açısının kamusal alana kadar genişletilerek kadınların deneyimlerinin ahlaki ve politik tartışmalara dahil edilmesinin gerekliliğine işaret edilmektedir (Yáñez Flores vd., 2021: 8). Buradan hareketle kadınların siyasi katılımının bakım etiği tartışmaları çerçevesinde ele alınması söz konusu tartışmaların kapsamını genişletecek niteliktedir.

1.3. Kadınların Kentsel Siyasete Katılımları

Demokrasilerin vazgeçilmezlerinden biri seçme ve seçilme hakkının kullanımıdır. Siyasi katılımın alt ölçeklere inmesi ise demokratik süreçlerin önemli bir bileşenidir (Cerit Mazlum, 2009: 39). Yerelin fiziksel olarak yakın olması kenttaş ile yönetim arasındaki ilişkinin de birebir gerçekleşmesine işlerlik kazandırmakta ve daha üst ölçeklerde temsil olanağı olmayan kimselerin siyasete daha kolay girebilmesine imkân tanımaktadır (Çitçi, 1996: 6).

Sayıları dünya genelinde ulusal seçimlerde istenilen seviyede değilse de kadınlar, kendilerine yakın olan alt ölçeklerde başarı sergileyebilmektedir (Şahin, 2011: 4). Ne var ki ne kadar başarılı olurlarsa olsunlar kentsel siyaset de kadın erkek eşitsizliğinin belirgin bir şekilde kendini gösterdiği alanlardandır. Siyasetin erkek işi olduğu anlayışının kabul görmesi kadınların siyasi özneler olarak varlık gösterebilmesinin önünde büyük engeldir (Toksöz, 1994: 98). Siyasete dahil olmak istediklerinde, erkeklerin aksine, kadınların yapabilirliklerinin sorgulandığı ve bu durumun kadınlarca da kanıksandığı görülmektedir (Altındal, 2007: 75; Gültekin vd., 2023: 22). Buna bağlı olarak siyasette kendilerine yer bulabilmeleri kadınların sistemin erkeksiliğini kabul ederek iletişim stratejilerini buna göre şekillendirmeleri ve “erkeksileşmeleri” ile paralel gitmektedir (Önder Memiş, 2017: 557).

Kadınların siyasetteki yokluğunun bir diğer nedeni de siyasete dahil olmalarını kolaylaştıracak koşullardan mahrum kalmalarıdır. Bilinçli bir tercihten ziyade toplumsal yapı ve tarihsel süreçlerle yakından ilişkili olan bu durum hane içindeki sorumluluklarla doğrudan etkilidir. Kadınların omuzlarına yüklenen çocuk ve yaşlı bakımının hane içindeki yüklerini gittikçe ağırlaştırması (Alkan, 2005: 63) aynı zamanda kamusal yaşamdan uzak kalmalarına ve siyasi alanın dışına itilmelerine neden olmaktadır. Sisteme dahil edilen kadınların siyasi arenada ne kadar etkili olabildiğine dair tartışmalar da yürütülmektedir. Bu tartışmalarda kullanılan “vitrin süsü” kavramı kadınların seçildikleri durumda kendi başlarına karar alıp uygulamada yeteri kadar etkili olamadıklarını işaret etmektedir. Ayrıca, siyasi arenada lider konumuna geldiğinde de kadınlar erkeklerin ilgilenmediği daha önemsiz görülen konularla ilgilenmektedir (Şahin, 2000). Yetki ve sorumluluk paylaşımında cinsiyete dayalı bir iş ayrımcılık gözlenmekte, kadınlardan imar ve fen işleri gibi teknik kalan alanların dışında yaşlılar, çocuklar ve engelliler gibi dezavantajlı kesimlere yönelik faaliyetlerde bulunması beklenmektedir (Alemdar vd., 2020: 7; Sancar, 2018: 94).

Türkiye’de uzun bir süredir kadınların kentsel siyasete katılımını artırıcı etkide bulunabilecek yöntemler uygulanmaktadır. Örneğin, 1950’lerden itibaren bu amaçla partilerde kadın kolları örgütlenmesine gidilmiş, ancak geçen zaman içerisinde ulusal ölçekte olduğu gibi yerelde de sayı ve etki bakımından istenilen düzeye ulaşamamıştır (Göksel, 2024: 719). Kadın kollarında yer alan kadınlar partiye kaynak sağlama ve destek arama konusunda etkili çalışmış (Tekeli, 1989: 22), fakat çalışmalar kadınların siyasetteki ikincil konumunu iyileştirme ve özerk kimseler olarak siyasete girmelerine katkı sunma konusunda istenilen etkide bulunamamıştır (Altındal, 2009: 351). Bu nedenle, kadınların siyasetin merkezi özneleri olmasını sağlayacak düzenlemelere duyulan ihtiyaca vurgu yapanlar da olmuştur.

Bu düzenlemelerin başında kota uygulamalarının geldiği düşünülebilir. Ancak bu uygulamalar milletvekilliği adaylığında ve parti merkezinde görece etkili olabilirken, yerel yönetimlerde ve partilerin yerel teşkilatlarında aynı etkiyi gösterememiş ve kota uygulamasına başvuran partilerin belediye başkan adaylarının sayısı beklenenin epey altında kalmıştır (Sancar, 2018: 24-25). Başvurulan yöntemlerin başarısızlıkla sonuçlanması kamusal alan kullanımının cinsiyetler arası farklılaşması, siyasetin yapıma biçimi ve yukarıdan aşağıya karar alma ile yakından ilişkilidir.

Mahalle muhtarlığı, kadınların formel siyasete katılımının ilk basamağına karşılık gelmektedir (Boyacıoğlu, 19 Mart 2014). Kentsel yaşamın çekirdeğini oluşturan, konut alanlarını içinde barındıran, belirli sosyo-ekonomik kesimlerin içinde yaşadığı ve bu nedenle de içine kapalı olarak adlandırılabilir mahalle ölçeği, alışveriş ve komşuluk açısından kadınların en yakından deneyimlediği ölçektir (Altay Baykan, 2015: 72). Aile ilişkilerinin bir üst versiyonu olan komşuluk bağının karşılık bulduğu ölçek de yine mahalle ölçeğidir (Akyol Altun, 2010: 219). Bu açıdan özel alanının bir uzantısı olan mahallede kadınlar için özel ve kamusal arasındaki ayrım muğlaklaşmaktadır (Acar-Savran, 2002: 273, 277). Bu nedenle, mahalle özel alana sıkıştırılan kadınların ev ile yakından ilişkili mahalle ölçeğinde “kadın siyaseti”ne dahil olmasının önünü açabilmektedir. Kadın hareketi de birincil ilişkiler ve iletişim üzerinde temellendiğinden mahalle muhtarlığı kadınların siyasi varlığı bakımından olumlu bir etkide bulunabilmektedir (Alkan, 2009: 30; Kaşıkırık vd. 2020: 23; Matysiak, 2015: 705; Sumbas, 2012: 104).

Mekânsal yakınlığın yanında siyasete dahil olma kriterlerinin daha az katı olması sebebiyle de mahalle ölçeği kadınların siyasi görünürlüğü için bir imkân yaratmakta (Evertzen, 2001: 2) ve siyasi partilerde ve daha üst ölçekte istediği şekilde yer alamayan kadınların siyasi katılım sorununa da bir çözüm ileri sürmektedir (KONDA, 2011: 13). Siyasetin en pasif pozisyonu olarak kabul edildiğinden ve bu pozisyon için rekabet görece az olduğundan kadınlar için fırsat penceresi oluşturmaktadır (Mutlu, 2012: 27, 29). Büyük bütçeler gerektirmemesi ve siyasi partilerle sıkı sıkıya ilişki içinde olmaması ve bireysel olarak aday olunabilen bir pozisyon olması muhtarlığı kadınlar için daha erişilebilir hale getirmektedir (Güler, 2016: 77; Sağıt, 2016: 50; Mutlu, 2012: 42). Bahsedilen bütün bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, mahalle ölçeği her ne kadar daha üst ölçekte karar alma ve uygulama süreçleri kadar etkili olmasa da kadınların sürece dahil olmasına olumlu etkide bulunmakta ve kadınların kendi kapasite ve yapabilirliklerini görmelerine olanak sağlamaktadır. Mahalle muhtarlığı çoğunlukla hizmet ile ilişkilendirildiğinden hizmet ya da bakımdan sorumlu olarak algılanan kadınların bu ölçek ile bağdaştırılması daha olasıdır (Sumbas, 2012: 80). Gülöz ve arkadaşları (2019: 25) kadınların ulusal ölçekte siyaset yapmaktansa kendilerini gündelik yaşantı ile yakın ilişki içerisinde oldukları yerel ölçeğe daha yakın hissettikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç yereldeki bazı kadın siyasetçilerin mahalleyi yönetmeyi kocaman bir evi yönetmek olarak algılaması (Kaşıkırık ve Karaoğlu, 2021: 54) ile paralellik göstermektedir.

Burada muhtarlık yaparak kadınların kentsel siyasetin neresinde yer aldığına dair bir soru karşımıza çıkmaktadır. Kadınların kentsel siyasete katılımını iki boyutlu olarak ele almak mümkündür. İlki kentsel konularda karar alma yetkisi ile ilgili iken, diğeri kentsel hizmetlerin verilerek taleplerin giderilmesine karşılık gelmektedir. Kadınlar kentsel siyasete dahil olduklarında bu iki sürecin de içerisinde yer almaktadır (Oruç ve Bayrakçı, 2018: 472-473). Ancak mahalle muhtarlığı yapan kadınlar için söz edilen boyutlardan ikincisi daha görünürdür. Bir diğer söylemle muhtar olmak kadınlar için “siyasi” kimlik yüklenerek karar alma süreçlerine katılmadan çok mahalleliye hizmet sağlamak anlamına gelmektedir. Bu nedenle bakım etiği ile kentsel siyaset arasındaki ilişkinin en belirgin hale geldiği ölçek mahalledir.

1.4. Kentsel Siyasette Bakım Etiğinin Yansımaları

Bakım etiği çerçevesinde şekillenen ilişkiler kamusal alanda ve özellikle siyasi arenada kendini göstermektedir. Kadınların kamusal alanla ve siyasetle ilişkileri erkeklerinkinden farklı olduğundan motivasyonlarını, deneyimlerini ve üstlendikleri rolleri bakım etiği çerçevesinde ele almak mümkün görünmektedir. Çalışmalar da kentsel siyasette yer alan kadınların dezavantajlı kesimlere yönelik çaba sarf ettiği, hemcinslerine yönelik politikalar veya projeler geliştirmeye çalıştığı ve kadınların kamusal alanda görünür hale gelmelerinin üzerinde hassasiyetle durduklarını göstermektedir (Alemdar vd., 2020: 6-10). Buradan hareketle, onların deneyimlerini, varlığını ve rollerini bakım etiği çerçevesinde ele almak mümkün görünmektedir.

Kadınlar, siyasi alana dahil edebilecekleri farklı deneyim ve kaynaklara sahiptirler ve karşı cinsten farklı olarak hem erkeklerin hem kadınların taleplerini siyasete yansıtabilmektedirler (Evertzen, 2001: 8). Bu kadınların bir kısmı daha koruyucu ve kollayıcı özellik sergilemekte ve bu nedenle çevresindekilerce “abla” olarak görülmektedir (Güneş-Ayata, 1990: 283). Ahlaki açıdan kadınların yön verdiği bir toplum başkalarını düşünme, empati kurma ve takım çalışmasına dahil etme ve toplumu daha adil bir konuma getirme gibi hususlara odaklanmaktadır (Eisenstein’dan aktaran Himmetoğlu, 2024: 36). Bundan dolayı, kadınların yapabilirliklerine yönelik adımlar siyasetin toplumun farklı kesimlerinin iyiliğine karşılık verebilmesini de beraberinde getirebilmektedir (Berkday, 1998: 523).

Mahallenin, idari ve fiziki özelliklerinin yanı sıra toplumsallık da içeren bir birim olması sebebiyle varlığımızı şekillendiren ve bir sığınak görevi üstlenen sıcak bir yuva olarak kabul edilmesi (Takdim, 2010: 5) bakım tartışmalarını da hatırlatmaktadır. Buradan hareketle, bakım etiği etrafında şekillenen ilişkilerden biri de muhtarlar ve mahalleleri arasındaki ilişkidir. Söz konusu anlayış Türkiye özelinde de kendine yer bulmaktadır. Örneğin, Türkiye’nin ilk kadın muhtarı göreve geldiğinde öncelikle gençlerin

kahvehanelere gitmesini yasaklamış, kızların sevdikleri kimseye kaçmasını engellemiş ve kız çocuklarının okula yazılması için ailelerle görüşmüştür (Güneş, 2010: 181).

İlerleyen dönemlerde saha araştırmalarına odaklanan çalışmalarda da kadın muhtarların kadın ve erkeklerin mahallelerine yaklaşımlarındaki farklılığa özellikle vurgu yaptığı görülmektedir. Kadınların yaşadıkları mahallenin sorunlarının bilincinde olma bakımından erkeklerden daha ileride oldukları ve muhtar seçildikten sonra icraatlarında “anaç” bir tavır sergiledikleri düşünülmektedir (Kaşıkırık vd., 2020: 48-51). Bir erkeğin bir kadın kadar hassas davranmasını beklemenin mümkün olmadığını iddia eden kadın siyasetçiler (Sumbas, 2012: 132) ile erkeklerin emlak ve imar gibi işlerle ilgilenirken, kadınların önceliklerinin farklı olduğunu ifade eden kadın muhtarlar vardır (Kaşıkırık vd., 2020: 50). Kentsel siyasette annelik duygusu ile şekillenen bu yeni bakış açısının hizmet sağlamada farklı kesimleri önceliğine yönelik görüşler de belirtilmektedir (Kara, 2012: 114). Buna göre, kadınlar yoksulluk gibi sosyal sorunlara karşı erkeklere oranla daha çözüm odaklı yaklaşmakta (Matysiak, 2015: 710), seçim süreçlerinde odak noktası adalet, huzur ve çocuklar olan daha yapıcı bir dil kullanmaktadır (Sezik, 2019: 2513). Ayrıca, daha temiz ve hassas olduklarından evlerinde olduğu gibi mahallelerinde de “yüce annelik” duygusuyla titiz davranmaktadırlar (Sumbas, 2012: 126-128). Bu yaklaşım kadınların evleri nasıl temizliyorlarsa yerel yönetimlere katılarak kenti de o şekilde temizleyecekleri söylemleriyle kendini göstermektedir (Thebaud’dan aktaran Alkan, 2003: 85).

Burada bahsedilen yaklaşım farklı saha çalışmalarında da kendini ortaya koymaktadır. Örneğin, İstanbul’da kadın muhtarlarla yapmış olduğu araştırmada Demir (2019: 52, 59-60) “Erkekler gibi değil biraz daha sorumluluk sahibi olarak yaklaşıyoruz.”, “Kadın zaten ailede anaçtır, yapıcıdır elinin değdiği yer güzellik olur. Detaylara hâkimdir. Eşini, çocuğunu ve ailesinin tüm yaşantısını güzelleştirir” ve “Kadın dokunduğu yeri çok değiştirir. Kadın olduğu yeri güzelleştirir.” gibi bakım etiği tartışmalarına işaret eden ifadelerle karşılaşmıştır. Eskişehir’de belediye meclisi üyesi kadın siyasetçilerle yapılan bir başka araştırma ise kadınların olaylara bütüncül yaklaştığına; öngörülü, merhametli, asaletli, hoşgörülü, detaycı, kibar, dengeli, adil, barışçı ve düzenli olduğuna; siyaseti seviyeli bir şekilde ilerleteceğine, toplumdaki zıtlaşmaları azaltabileceğine ve medeniyete giden yolda aşama kaydetmeye yardımcı olacağına dair görüşler ortaya koymuştur (Esen, 2021: 115-116). Kadın muhtarların kendilerini nasıl algıladıklarına yönelik çalışmada Şahyar Akdemir ve Cengiz de (2021: 435-437) katılımcıların kadınların muhtarlıktaki ilişkileri ile hane içindeki ilişkilerini benzer şekilde ele aldıkları sonucuna varmışlardır. Bu çalışmada kadın siyasetçiler kadınların erkeklere göre daha disiplinli, özverili, çözüm odaklı ve çalışkan olduğunu düşünmekte ve mahallenin sorunlarını bir anne bakış açısıyla ele aldıklarına inanmaktadırlar. Ankara’da bazı seçmenler muhtarın kadın veya erkek muhtar olmasının belirgin bir fark yaratmadığını düşünürken, kimi seçmenlerde de kadın muhtarların daha hassas ve girişken olduğuna yönelik bir kanaat oluşmuştur (Öz, 2021: 3; Demirci, 2021: 5).

Buradan yola çıkarak, mevcut çalışma bakım etiği tartışmalarında ele alınan hususların kadın mahalle muhtarlarının muhtarlığa aday olma motivasyonlarını, muhtar olduktan sonra da iş yapma biçimlerini ve mahalleli ile ilişkilerini açıklamada kullanılıp kullanılamayacağını Balıkesir’in Bandırma ilçesi özelinde görmeyi amaçlamaktadır.

2. Yöntem

Feminist yaklaşım, kadınların ortak deneyimlerini toplumsal olarak inşa edilen cinsiyet ve iktidar üzerinden ele almaya odaklanmaktadır (Güçlü, 2012). Feminist literatürde tartışılan kavramlar toplumsal olguları ve olayları anlamlandırmak ve ilişkilendirmek için önemli bir araçtır. Feminist çalışmalar ile siyaset bilimi alanını bir araya getirmeyi amaçlayan disiplinler arası bir çaba olarak mevcut çalışma nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasına örnek oluşturmaktadır.

Çalışmayı Balıkesir genelinde kadın muhtarlarla gerçekleştirilmesi planlanan daha geniş kapsamlı bir araştırmanın parçası olarak ele almak mümkündür. Çalışmanın kapsamı çalışma açısından olumlu bir

tablo sunan Balıkesir’in kadın muhtar oranı olarak en iyi durumdaki ilçesi Bandırma’da görev yapmakta olan kentsel mahalle muhtarı kadınlarla sınırlanmıştır. Bandırma’da 2024 yerel seçimlerinde 20 merkez mahallenin yarısının yönetimi kadınların eline geçmiş ve bu durum ilerleyen dönemde kadınların kentsel siyasetteki varlığını artıracak umuduyla özellikle kadın muhtarlar arasında olumlu bir gelişme olarak algılanmıştır. Bir önceki dönem muhtarlık yapan kadınların yanına yenilerinin eklenmesi aynı zamanda kimi mahallelerde uzun dönemdir muhtarlık yapan erkeklerin yerine seçilen kadınların araştırmacının ilgisini çekmiş ve onu bu konuyu incelemeye yöneltmiştir. Literatür taramasında kadınların siyasi katılımlarını bakım etiği perspektifinden ele almayı mümkün kılan çalışmalar okunmuş, bu bağlamda aşağıdaki mülakat soruları oluşturulmuş ve araştırma için etik kurul onayı alınmıştır.

1. Muhtarlığa ne zaman ve nasıl ilgi duymaya başladınız?
2. Mahalle muhtarlığını nasıl tanımlarsınız?
3. Sizce bir muhtar hangi özelliklere sahip olmalıdır?
4. En önemli seçim vaadiniz neydi?
5. Muhtarlık görevine başladığınızda ilk yaptığınız iş nedir?
6. Kadınlar için yürüttüğünüz ya da yürütmeyi düşündüğünüz faaliyetler var mıdır?
7. Mahalle sakinleri sorunlarını sizinle paylaşıyor mu?
8. Paylaşıyorsa bu sorunlar genellikle hangi konularla ilişkili oluyor?
9. Paylaşıyorsa bu sorunları genellikle kimler dile getiriyor?
10. Muhtarlık yaparken mahalleye erkeklerle aynı baktığınızı düşünüyor musunuz?
11. Muhtarlık koltuğunda bir kadının oturuyor olması mahalle sakinlerinin muhtarlıkla olan temaslarını etkiler mi? Etkilerse nasıl?
12. Kadın muhtarlar olarak ayrıca bir araya geliyor musunuz?

Çalışma için gerekli veri 2024 yılının Kasım ayında muhtarlıklarda yüz yüze yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Her bir görüşmede elde edilen kimi benzer cevaplara rağmen kadınların birbirinden farklılaşan deneyimleri göz önünde bulundurularak verilerde doygunluğa ulaşabilmek için çeşitliliği en çoğa çıkaran örneklem tercih edilmiştir. Bu nedenle 10 kadın muhtarın 10’u ile de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Tüm muhtarlara araştırmanın amacı anlatılmış ve çalışmaya dahil olup olmayacakları sorulmuştur. Verilerin kayda geçirilmesinde görüşmecilerin tercihleri göz önünde bulundurulmuş, buna göre az sayıda görüşmecinin cevabı ses kaydı alınmış, kalanların cevapları deftere kaydedilmiştir. Katılımcıların kayda geçmemesini istedikleri cevaplar olduğu durumda ise bu bilgiler not edilmemiştir.

Nitel araştırma üzerine çalışanların vurguladığı gibi veri toplama sırasında doğal ortamda bulunma ve farklı veri kaynaklarından beslenme araştırmaya pozitif etkide bulunmaktadır (Creswell, 2009). Mahalle muhtarlıklarında gerçekleştirilen mülakatlar hemen hemen hepsinde yerel insanların muhtarlığa gelmesi üzerine birden fazla kez bölünmüştür. Ancak araştırmanın burada yapılması araştırmacıya yerinde gözlem yapma imkânı sunarak mülakatlardan elde edeceği bilginin ötesinde veriye ulaşmasına yardımcı olmuştur. Alınan cevapların o sırada muhtarlığa sohbet etmek ya da talepte bulunmak için gelen kimselerin cümleleriyle de desteklendiği görülmüştür. Kimi durumda katılımcının verdiği cevabı detaylandırması istenmiştir. Bunlar elde edilen bilgilerin geçerlik ve güvenilirliğini de artırmıştır. Ayrıca, elde edilen verilerin önemli görülen kısımları daha önce bu konuda muhtarlara eğitim de vermiş bir akademisyen ile paylaşılmış ve bulgular üzerine birlikte değerlendirmeler yapılmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1’de görüldüğü üzere Bandırma’da kadın mahalle muhtarlarının 4’ü 45-54, 3’ü ise 55-64 yaş aralığındadır. 25-34 ve 35-44 yaş aralığında olanlar ile 65 yaş üstü olanlar birer kişidir. Muhtarların eğitim seviyesine bakıldığında 6’sının lise, kalan 4’ünün ise üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Görüşmelerin yapıldığı dönemde görüşmecilerin 2’si bekar, 6’sı evli iken 2’si de eşini kaybetmiştir. Kadın muhtarların 2’si 3 dönemdir muhtarlık yaparken, 2 dönemdir muhtar olanlar 4 kişidir. Kalan 4 görüşmeci ise 2024 yılında ilk defa muhtar seçilmiştir.

Yaş	25-34	1
	35-44	1
	45-54	6
	55-64	3
	65 üzeri	1
Eğitim durumu	Lise mezunu	6
	Üniversite mezunu	4
Medeni durum	Bekar	4
	Evli	6
Muhtarlık dönemi	1	4
	2	4
	3	2

Tablo 1: Bandırma’da Kentsel Mahallelerde Muhtarlık Yapan Kadınların Demografik Özellikleri

İlk olarak, görüşmecilere yöneltilen **muhtarlığa ilgi duyma zamanı ve sebebine** dair soruya verilen yanıtlar bakım etiği tartışmalarında ileri sürülen argümanlarla örtüşür niteliktedir. Kadınlar mahallenin fiziki ihtiyaçları kadar mahallelinin toplumsal ihtiyaçlarını gidermeye yönelik inisiyatif almayı öngörmektedir. Katılımcıların muhtar adayı olurken “birilerine ulaşmak”, “çocukların geleceğine yön vermek” ve “insanlara dokunmak” gibi başkalarının talep ve ihtiyaçlarını önceleyen/önemseyen bir yaklaşım içerisinde oldukları görülmektedir. Bu durum da pozisyonlarını kentsel siyaset yerine hizmet ile bağdaştırmaları ile yakından ilişkilidir. Ayrıca, elde edilen verilere göre kadın muhtarların varlığı diğer kadınların da muhtarlığa ilgi duymasına katkı sunup onlara adaylık için cesaret verebilmektedir.

"10 sene önce de mahalleyi irdeliyordum. Bir eksiklik varsa irtibata geçiyordum belediye ile. Muhtar etiketine ihtiyaç da yoktu bunun için. Ama muhtar olmadan diğer türlü bir yerde kalıyorsunuz." (Muhtar 2)

"Kızım olunca ilgilenmeye başladım. Çocukların geleceğine yön vermek için. Bazı şeyleri geç anlıyor insan. Toplumdaki insanlar için neler yapabilirim diye düşündüm." (Muhtar 6)

"Muhtarlık kutsal bir meslek. Birilerine ulaşmanın maneviyatı çok güzel bir şey. Beni bu teşvik etti." (Muhtar 8)

"İnsanlarla iç içe çalıştım hep. Hizmet etmeyi seviyorum. İnsanları mutlu etmek beni mutlu ediyor. Emekli olunca da hazırlandım." (Muhtar 9)

"Bir arkadaşım muhtardı. Onu görünce insanlara dokunabilmek ve yardımcı olabilmek için muhtar oldum." (Muhtar 1)

"İnsanlara dokunmak için bir anda karar verdim. Evde oturup çocuk bakmak, güne gitmek istemedim. Ben aday olup kazandığımda kadın muhtar algısı da bugünkü gibi değildi. (İlçenin ilk kadın muhtarını kastederek) kırılma noktamdır. O ilk idi ikinci neden olmasın dedim." (Muhtar 3)

Kadın muhtarların **mahalle muhtarlığını nasıl tanımladıklarına** yönelik yanıtları kadın ve kentsel siyaset arasındaki ilişkiyi bakım etiği perspektifinden ele almayı kolaylaştıracak özelliktedir. Görüşmecilere göre muhtarlık para ile yapılacak bir iş olmanın ötesindedir. Her ne kadar son dönemlerde muhtarların özlük haklarında yapılan iyileştirmelerin ve Ankara’da yapılan muhtar toplantılarının kadınların muhtarlığı tercih etmesinde bir etken olarak görülebilecek olsa da Bandırma özelinde yapılan görüşmelerde muhtarların bu konuya değindikleri görülmemiştir. Aksine, onlara göre muhtarlık gönüllülük isteyen ve kendini hizmete adanmayı gerektiren bir iştir.

Muhtarlar kendini “mahallenin her şeyi” veya “mahallenin nabızı” olarak görmekte ve mahallelinin iyi gününde de kötü gününde de maddi ve manevi destek vermek gerekliliğinin altını çizmektedir. Kendilerini “mahallelinin teyzesi, ablası, annesi, kardeşi, sırdaşı, dostu, her şeyi” olduğunu belirten muhtarlar ile mahalleli arasındaki ilişkinin bu derece organik olması mahalle ölçeği ile de yakından ilişkilidir. Mahalle ölçeğinde yaşanan siyasi ilişkiler belediye veya meclis özelinde karşılaşılandan daha

farklı bir özellik sergilemektedir. Muhtar adayları son gün bile seçimlere oy pusulalarını koyarak girebilirken, belediye başkanlığına veya meclis üyeliğine adaylık söz konusu olduğunda para gibi kaynaklara sahip olma ve çeşitli ağlarla güçlü ilişkiler geliştirme konusunda dezavantajlı konumda olması ve ayrıca süreçlerin yukarıdan aşağıya ve bürokratik bir şekilde şekillendirilmesi gibi hususlar (Altındal, 2009: 358), kadınların daha üst ölçeklerde yaşayacağı olumsuzluklardan farklı bir görünüm ortaya koymaktadır. Mahalle muhtarlığı kentin imarını ilgilendiren parasal konulardan ziyade kentte verilmesi beklenen hizmetlerle ilişkilidir. Buna bağlı olarak da muhtara erişmek belediye meclis üyesi veya belediye başkanına ulaşmaktan daha kolaydır.

"Para ile yapılacak bir iş değil. Gönüllülük lazım. Kendini hizmete adanmak lazım. Herkesi gözetmen lazım. 35.000 kişiyi temsil ediyorum." (Muhtar 1)

"Muhtar idari mülki amir. Vatandaşla iç içedir, onlara dokunur. Hizmet verenle alan arasında köprü." (Muhtar 2)

"Mahallenin her şeyisiniz. Her şeyi sana soruyorlar. Yardımcı olmak, iş çözmek, hayır duası almak ve resmî kurumlarla işi kolaylaştırmak." (Muhtar 3)

"Siyasete ilgim yok. Muhtarlık yapıyorum. Bu da gönül işi. Mahalle muhtarlığı el uzatma, düğüne de cenazeye de yetişme, maddi ve manevi destek verme." (Muhtar 4)

"Muhtar mahallenin nabızı. Yolu, kaldırımı, kiri temizi muhtar bilir. Mahallenin teyzesi, ablası, annesi, sırdaşı, dostu, her şeyi." (Muhtar 5)

"Mahallenin anası, ablası, kardeşi, her şeyi oluyorsun. Cenazede de seni arıyor." (Muhtar 6)

"Bir anne, bir kız kardeş, bir ağabey, aileden biri gibi. Anne abla diye gelebilir, erkek olursanız bir baba gibi rahatlıkla gelebilmesi lazım." (Muhtar 7)

"Birleştirici, eksiği toparlayan, bağlantılar kuran, hizmet veren." (Muhtar 9)

"Mahalleye hâkim olan, sıkıntıda olanlara koşturan." (Muhtar 10)

Katılımcıların **muhtarın sahip olması gereken özelliklere** dair yaklaşımlarının da yine bakım etiği tartışmalarının öngörüsünden çok uzaklaşmadığını söylemek mümkündür. Muhtarların insanlarla ve özellikle ihtiyaç sahibi kimselerle yakın temas halinde çalışması muhtardan beklentiye de etkilemektedir. Buna göre, muhtarın "şefkatli", "sevgi dolu", "vicdanlı", "duyarlı", "yardımsever" ve "mahalleye hâkim" olması mahallelinin taleplerine yanıt verebilmesinin temelini oluşturmaktadır.

"Mahalleye dokunabilmeli, yaşlı genç, beklentisi olanlar var. Çocuklar sevgi beklerken, yaşlılar şefkat bekliyor." (Muhtar 2)

"Gönüllü olarak bu işi yapmak, koca yürekli olmak, vicdanlı olmak, empati kurmak." (Muhtar 4)

"İnsanı seveceksin. Anlayışlı olman lazım. Aşırı vicdanlı olunca da olmuyor ortasını bulmak zor ama insana çevreye duyarlı olacaksın... Çevresi çok olmalı. Muhtar olduktan sonra bütün çevrelere girebilmeli. Nereden ne geleceği belli olmuyor." (Muhtar 6)

"İnsanları sevmeli, çevreye duyarlı olmalı. İleriyi görerek önlem alması gerekir. İhtiyaçları iyi bilmesi lazım." (Muhtar 7)

"Çok sevecen olmalı. Yardımsever olmalı. Siyasi parti gözetmemeli. 7'den 70'e ulaşabilmeli. Hiç kimseyi geri döndürmemeli." (Muhtar 8)

"Mahalleye hâkim olmalı, insanları tanımaya çalışmalı." (Muhtar 10)

En önemli seçim vaatleri sorulduğunda ise katılımcıların yarısından fazlası seçim öncesinde önemli bir

vaatte bulunmadığını iletmiştir. Katılımcılardan ikisinin bu soruya vermiş olduğu "Bütçemiz yok, bizler rica makamıyız." ve "Hiç olmadı. Ciddi vaatlerde bulunanlara da inanmadım. Bütçemiz yok zaten öyle vaatler olmaz. Ben çalışmayı vaat ettim." cevapları bütçenin muhtarların görev yaparken elini bağlayan ve vaatte bulunmasının önünü kesen bir sebep olduğunu göstermektedir. Seçim vaatlerinin bir kısmı "bozuk yollar" ve "su çeşmesi" gibi mahallenin fiziki ihtiyaçları ile ilgilidir. Bunun dışında, mahallenin dezavantajlı konumdaki kesimlerine eğildiklerini gösteren ve katılımcıların mahalleli ile ilişkilerini kurdukları zemine dair fikir veren cevaplar da alınmıştır.

"Mahalleli için ulaşılabilir olmak." (Muhtar 7)

"Çok bir vaadim yoktu. İnsan odaklı çalışmayı amaç edindim. Genç, yaşlı, çocuk, kadın bunlar ilgi alanımda." (Muhtar 5)

Katılımcılara **göreve başladıklarında ilk yaptıkları iş** sorulduğunda genel olarak mahallenin altyapısı ile ilgilendikleri veya muhtarlığın rutin işlerini yaptıkları görülmektedir. Katılımcılar yollar, resmi ziyaretler ve mahallenin eksikleri ile ilgili cevaplarının yanında ihtiyaç sahibi insanlara yardım etmeye dair cevaplar da vermiştir.

"Yardımlar... Bayan eli değdi." (Muhtar 1)

"Birinci dönem Suriyeli vatandaşlar ikamet almak için geldi. Ben de bilmiyordum, sıkıntı yaşadım. 2. dönem de Ramazan Dönemi olduğundan yardım bekleyenler oldu. Onlara yardımla başladım." (Muhtar 8)

"İkinci dönem bayramda çocuk giydirme, yardım etme ile başladık." (Muhtar 9)

Kadınlar için yürüttükleri ya da yürütmeyi düşündükleri faaliyetler olup olmadığı sorusuna cevapları katılımcıların kadınları çoğunlukla kurs ve gezi ile ilişkilendirdiklerini göstermektedir. Mahallede yaşayan kadınların da genel olarak gezi ve kurs talebinde bulunduğu bilgisine erişilmiştir. Bununla birlikte kadınların gelir elde edebileceği ortamlar sunmak da muhtarların ilgilendikleri hususlardan olmuştur. Bir katılımcının kadınların talep ve ihtiyaçları hakkında bilgi sahibi olabilmek için kolaylaştırıcı örgütlenmeler oluşturmayı planladığı görülmüştür. Muhtarlar kadınların yalnızca gelir elde etmesini değil aynı zamanda farklı konularda da bilinçlenmesine katkı sunmak istemektedir. Ancak projelerini hayata geçirip geçiremeyeceklerini ve bu konuda ne kadar etkili olabileceklerini ilerleyen dönemde takip etmek gerekecektir.

"Kültür gezileri." (Muhtar 3)

"Geziler düzenledim. Halk eğitim kursları için girişimde bulundum." (Muhtar 1)

"Özellikle mahallede bir projem yok. Farklı mahallelerdeki kurslara yönlendiriyorum." (Muhtar 4)

"Bizde zor. Çalışan kadın ağırlıklı zaten. Ayrıca kadınlar ve çocuklar bireysel kurslara kendileri gidiyorlar. Kurslar ve atölyeler var." (Muhtar 9)

"Mahalle geziye açtı. Geziler yaptık." (Muhtar 10)

"Eğitim kursları çeşitlensin ve kermesler düzenleyip gelir elde etsinler istiyorum." (Muhtar 2)

"Kadınların emeklerini pazarlayacakları yer olsa çok iyi olacak. Yol masrafı olmadan ürettiklerini satsınlar istedim. İki defa satış yapmaları için girişimim oldu. Mahallede birbirimize yetelim istedim. Para işin içine girince izin vermediler. Halk eğitim kursları istedim ama devlete ait bir okul, bir cami var. Yeteri kadar alan olmadığı için olmadı." (Muhtar 7)

"Çok istiyorum. Üretiyorlar ama pazarlama sıkıntısı var. Bunları organize edip ürettiklerini pazarlayarak kendilerini değerli hissetmelerini istiyorum. Girişimim oldu, ama pazarlanacak yer

yok. Farklı ürünlerle çıkmalı. Zeytinyağı, zeytin çiçeği kolonyası gibi." (Muhtar 8)

"Mahalle meclisleri oluşturmayı planlıyorum. Muhtar olunca hem burada hem sokakta olamıyorsunuz. Bu nedenle mahalleyi iyi bilen ve burada bir müddettir yaşayan kimselerden (10-15 kişi) oluşacak meclis kuracağım. Yoksulu, yaşlısı, hastası hakkında bilgi sahibi olabilmek için. Ayrıca, ihtiyacı olan kadın gelmiyor, gelemiyor ama onun bilgisi bana ulaşsın istiyorum. Böylece o bilgi de bana gelecek. Çocukları, kadınları ve gençleri teşvik etmek için. Ekonomik, sosyal anlamda kadınlara destek olmak istiyorum. Muhtarlığın önü müsait. Orada çeşitli kurslar da olabilir onların istekleri doğrultusunda. Biraz da onlar ne istediğini söylemeli. Mahalle meclisi bu konuda önemli. Bir de sokak hayvanları için bir meclis kurmak istiyorum." (Muhtar 5)

"Kadınlar kocalarının eline bakmasın istiyorum. Ataerkil bir yapı var. Kadınlara sağlık ve hukuk konularında haklarını duyurmak lazım. Gelmezler. O yüzden gidip onlara anlatmak lazım" (Muhtar 6)

Kadın muhtarların **mahalle sakinleri ile ilişkileri** hakkındaki soruya verilen yanıtlardan muhtarın maddi manevi yardımcı olan konumda olduğu görülmektedir. Kimlerin hangi konularda muhtarlığa geldiği detaylı incelendiğinde mahalleyi ilgilendiren fiziki sorunlar veya taleplerle gelen mahalle sakini olduğu gibi mahalle içinden veya dışından ihtiyaç sahibi kimselerin de geldiği görülmektedir. Bu noktada muhtarın aktif çalışması (ihtiyaç sahiplerini bulma, alan el ile veren eli birleştirme) esas belirleyici olmaktadır. Muhtarlar bu durumda bir "köprü" görevi görmekle birlikte ötesine geçerek bir "arkadaş" veya bir "psikolog" rolü üstlenmektedir. Destek verdikleri mahalle sakini genel olarak kadınlar olsa da erkeklerin de destek almak için kadın muhtarların yanına geldikleri öğrenilmiştir. Yardım konusu muhtarların gerçekten ihtiyaç sahibi kimselere erişme ve yardım dağıtırken hakkaniyetli davranma konularında iş yükünü de artırmaktadır.

"Herkes. Maddi manevi yardım. Kırtasiye, kıyafet." (Muhtar 1)

"İhtiyaç sahibi çok az burada. Oturmuş bir mahalle de tam olmadığından altyapı işleri biraz zaman alacak. Onu da biliyorlar." (Muhtar 9)

"Ağaçlar budanmadı camlara geliyor diye, kaldırımlar, aydınlatma ve çöp konteynerinden geliyor. İhtiyaç için de gelen var. İhtiyaç sahibi olmadan gelip yardım isteyenler de geliyor." (Muhtar 8)

"Mahalle ile ilgili, destek isteyenler, sorunu olanlar, maddi sıkıntı çekenler. Ben de yardım etmek isteyenlerle bu kişiler arasında elçilik yapıyorum." (Muhtar 5)

"Bayanlar geliyor, psikolog gibiyiz." (Muhtar 2)

"Kadınlar geliyorlar. Ailevi sorunlar, maddiyat ile ilgili sorunlar, geçim sıkıntısı, geçimsizlik." (Muhtar 4)

"Mahalle ile ilgili sıkıntılar, yoksulluk, alamadıkları vs. Daha ziyade kadınlar geliyor. Çok nadir erkekler. Mahalle ile ilgili olunca kadın erkek fark etmiyor." (Muhtar 7)

"Kadınlar da erkekler de rahat geliyorlar. Kültür gezilerine erkekler eşlerini rahatlıkla gönderiyor. Onlar da gelmek istiyor şimdi." (Muhtar 3)

"Çok rahat. Eşi, kayınvalidesi ile sorunlarını anlatıyor. Ben kadınları destekliyorum. Kadın daha korunmasız halde. Ekonomik özgürlüğü de olmadığı için zor." (Muhtar 6)

"Kadın muhtar olunca terapi gibi. Çok özellerini anlatıyorlar." (Muhtar 8)

"Genelde buraya gelen herkes paylaşıyor. Komşuluk sıfır. Gezerken de fark ettim. Bahçeyi

düzenledik, geliyorlar anlatıyorlar insanlar. Ailevi, arkadaş gibi muhtardan ziyade destek olmaya çalışıyorum. Rahatlıyorlar. Maddi olarak da oluyor elit mahalle diyorlar ama yine de sıkıntıya düşen kişiler oluyor. Hayat şartları zor." (Muhtar 10)

Bütün bunların yanında bakım etiğinin yansımalarının en belirgin hale geldiği soru **muhtarın kadın veya erkek olmasının bir farklılık ortaya koyup koymadığı** ile ilgilidir. 10 kadın muhtardan 9'u net bir şekilde kadın muhtarların erkek muhtarlardan farklı düşünüp hareket ettiğini savunurken, 1 muhtar erkeklerin de kadın muhtarlar kadar çalıştığını, ancak bunun göze gözükmeyeceğini "Bazen kadın muhtarlar erkekler çalışmadı deyince üzülüyorum, çünkü ben o erkek muhtarla oradaydım ve onlar da çalıştılar." sözüyle ifade etmiştir. Bunun dışında diğer muhtarlardan alınan yanıtlar ise aşağıda verildiği gibidir. Yanıtlarda kadınların olayları detaycı ve farklı bakış açılarıyla ele aldığına dair inanç/düşünce ortaya çıkmakta ve bu kadın doğası ile ilişkilendirilmektedir. Buna göre, hane içinde ailenin sorumluluğu yüklenen kadınlar muhtar olduklarında da mahallenin ve mahallelinin sorumluluğunu üstlerine almaktadır. Hane içinde insanlar arasında denge kurmaya ve sorunları idare eden kadınlar, muhtarlıkta da mahalleli ile ilişkilerinde dengeyi ve orta yolu bulmaya çalışmaktadır. Özetle, muhtarlar bakım etiği feministlerinin düşüncelerini yansıttakı şekilde ailelerinde ne kadar özenli ve dikkatliyse mahalleyi ilgilendiren işlerde de o kadar hassas olduklarını söylemektedir. Burada bakımın ölçeği genişlemekte ve hane içi ilişkilerin sınırı esnekleşerek kamusal ve politik olana sirayet etmektedir.

"Kadınlar daha detaycı. Rengine, detayına bakıyor. Temizliğe, düzene." (Muhtar 1)

"Biz daha detaycıyız." (Muhtar 8)

"Anne bakış açısı. Bazı konularda hassasiyetimiz var. Erkek muhtarlarda onu görmedim. Yaratılışımız gereği ayrıntılı bakış açımız var. Temizlikte de farklıyız erkeklerden. Bayan muhtarlar işi takipte. B planımız oluyor. Bakın biz diyorum." (Muhtar 2)

"Kadınlar yoku var eder. Biz yaparız." (Muhtar 3)

"Onlar biz kadar ince düşünmüyor. Erkekler karşıdan sorar dinler. Biz çözene kadar peşinden gideriz. Emek harcarız." (Muhtar 4)

"Erkek muhtar kadınların uğraştığı bu işlerle uğraşmaz. Kadın annenin, evin, çocuğun halini bilir anlar. Mahallenin de halini en iyi o bilir." (Muhtar 5)

"Muhtar kadın olunca daha mı duyarlı oluyor ne? İşleri planlı yapmak durumundayız. Zaman yetmiyor. Bu nedenle zamanı iyi kullanmak gerekiyor. Evde de çocuk olunca öyleydim." (Muhtar 5)

"Kadın daha farklı bakıyor herhalde annelikten dolayı. Evde de toparlayıcı olduğundan daha vicdanlıyız düz bakmıyoruz, kapsayıcı bakıyorsun. İyi mi kötü mü bilmem, kullanılmaya da gidebiliyor bu." (Muhtar 6)

"Erkekler uğraşamaz. Eşim varken birisi gelince "Sen neden cevap vermedin?" diyor. Ben onun durumunu biliyorum. Yorgun, psikolojisini anlıyorum. İdare ediyorum. Erkek yapamaz, eşim de hiç yapamaz. (Mahallenin eski erkek muhtarı ile ilgili) öbürü de ilgilenmedi zaten." (Muhtar 7)

"Yaşlı teyzeler var. Ekmek lazım, evlerine bırakıyorum. Hastaneye gidecek, olanları otobüse bindiriyorum. Tülünü takamayanlar var, onlara gidiyorum... Erkek muhtarlar, yanlış ifade etmek istemiyorum ama, üsluplarından dolayı ben kendim rahatsız oluyorum. Bizde böyle bir şey yok. Konuşmaları oturup kalkmaları çok large. Birbirlerine laf atmalar hiç hoş olmuyor. Samimi olma çabaları. Protokolü bilemiyorlar. Senli benliler." (Muhtar 8)

"Kucaklaşma daha çok oluyor. Çocuklar rahatça gelip gidiyor şeker yiyor... Daha renkli giyiyoruz, onlar gibi takım elbise soluk renk değil." (Muhtar 9)

"Mütevazı olamayacağım, kadın muhtarlarımız çok güzel çalışıyor Bandırma merkezde. Zaten evi çekip çeviren kadınlardır. Evliyen de eve hâkim olan benim. Mahalleyi yönetmek de zor değil bizim için." (Muhtar 10)

"Muhtarlık koltuğunda bir kadının oturuyor olması **mahalle sakinlerinin muhtarlıkla olan temaslarını** etkiler mi? Etkilerse nasıl?" sorusuna verdikleri yanıt ise özellikle kadın mahalle sakinlerinin muhtarın kadın olduğu durumda muhtarlığa daha rahat gelip gitmeye başladıkları ve sorunlarını çekinmeden anlatabildikleridir. Ayrıca katılımcılar mahallelinin evine de rahatlıkla girip dertlerini dinleyebilmekte ve sorunları yerinde tespit edebilmektedir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre muhtarın kadın olması bürokratik işlerde ve toplantılarda da bir farklılık ortaya koymaktadır.

"Kadın kadının derdinden anlar. Erkek olsa çekingenlik olur anlatamaz." (Muhtar 1)

"Kadın olsun derdimizi anlatabilelim diyenler vardı adaylık sürecinde kapıda konuştuğum." (Muhtar 2)

"Bir kadın, kadın muhtara daha rahat anlatıyor. Psikolog gibi destek veriyoruz." (Muhtar 6)

"Etkilemez mi? Erkek muhtar olunca özel sorunu paylaşmak kadınla olandan farklı. Kadın erkeğe yaklaşamaz. Yanlış anlaşılmaktan korkar. Ben de olsam aynı şekilde. Özel sorunları kadınlar paylaşıyor. Erkekler sorunlarını içine kapalı yaşar. İleride anlatabilirler belki ama şu an daha yenisiz." (Muhtar 10)

"Birçok yere evlere mesela rahat girebiliyoruz. Kadının çocuğun durumunu görebiliyorum. Kadın olunca daha rahat oluyorlar. Hem kadınlar hem erkekler." (Muhtar 8)

"Resmî kurumlarda da daha saygılı davranıyorlar. Taleplerimizi daha ciddiye alıyorlar. Sorunları daha hızlı çözüyorlar." (Muhtar 3)

"Kadın muhtarların işlerini müdürler daha çabuk çözüyorlar. Biz talebimizi net bir şekilde iletebiliyoruz." (Muhtar 8)

Katılımcılar kadın muhtarlar olarak hem sohbet etmek hem de mahallelerinde yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini paylaşabilmek amaçlı ayda bir gün bir araya geldiklerini iletmiştir. 10 kentsel mahalle muhtarının 9'u buluşmalarının "adının konması" için gram altın günü yapmaktadır. Söz konusu buluşmalar kadın muhtarların iş yapma biçimlerini de değiştirebilmekte ve tecrübesi olmayan veya az olan katılımcıların olası sorunlarına da çözüm üretmeyi kolaylaştırabilmektedir. Önceki dönemlerde karşılaşılmayan bu bir araya gelmelerin bu dönemde ortaya çıkması kadın muhtarların sayıca artması ile de ilişkilidir.

"Yemek çay ortamında, samimi bir ortamda. Bunun dışında daha küçük gruplar olarak bir araya geliyoruz." (Muhtar 5)

"Geçen dönem yoktu ama bu dönem var. Gün yapıyoruz o çok güzel oldu. Arada doğaçlama da görüşüyoruz." (Muhtar 8).

"Ayda 1 gün. Onun dışında da sıklıkla. 9 kişi ortak projeler yapabiliriz." (Muhtar 10)

Kısaca, çalışma kadın muhtarların hem muhtar olarak kent siyasetine girerken sahip oldukları motivasyona hem hizmet verirken göz önünde bulundurduğu önceliklere hem de erkek muhtarlardan farklılaşan yaklaşımına dair açıklamalar getirmeye olanak sağlamıştır. Ayrıca, muhtarın kadın olmasının mahalle ve mahalleliye etkisini de alınan yanıtlardan yorumlamak mümkündür. Elde edilen bulgular feminist literatürde tartışılan kavramlardan biri olarak bakım etiğinin kadın muhtarların görevlerini yerine getirirken benimsedikleri yaklaşımı açıklama imkân sunmuştur.

SONUÇ

Feminist literatürün önemli kavramlarından biri olarak bakım etiği yaşamın çeşitli alanlarında yaşanan gelişmeleri açıklamamıza olanak sağlayabilecek bir kavramdır. Yerel siyaset, özellikle de kadınların daha görünür hale geldiği mahalle ölçeği, üzerine çalışılırken bakım etiği fikrinin kadın muhtarların mahalleye, mahalleliye ve yaptıkları işe yaklaşımlarını doğrudan etkilediği görülmektedir.

Mevcut çalışma bakım etiği üzerine yoğunlaşan tartışmalara kentsel siyaset alanında bir yenisini eklemeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda Balıkesir'in Bandırma ilçesinde sayısı gittikçe artan ve bir sonraki dönemde de bu trendin devam etmesi için uğraş verilen muhtarlıklarda mahalle muhtarlarıyla mülakatlar yapılmıştır. Çalışma sayesinde aşağıda verilen sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Kadınlar muhtarlık için aday olurken çevresindekilerin ihtiyaçlarını karşılamayı önceliklendirmektedir. Buna göre muhtarlar aile bireylerinin sorunlarını nasıl ele alıyor ve çözmek için uğraşıyorsa, mahalleli ile ilgili hususlarla da yakından ilgilenmek amacıyla muhtarlık yapmak istemektedir. Bu durum literatürde erkekler ile kadınları motive eden hususlar arasında bahsedilen farklılaşmaları doğrular niteliktedir. Muhtarlık yapan hemcinslerini tanıması veya görmesi kadınların cesaretini artırmaktadır. Bu nedenle kadınları farklı ölçeklerde adaylığa teşvik eden ortamların yaratılması, deneyimlerin paylaşılması ve bu konuda hevesi olan kadınlara öncülük edilmesi önem taşımaktadır.

2. 4541 sayılı kanun, muhtarlıkları merkezi yönetimin mahalledeki uzantısı olarak ele alırken ve muhtarlıklar çoğunlukla emniyet güçlerine yardımcı olma, tebligat verme ve bürokratik işlemlerin gerçekleştiği yer iken kadın muhtarların yasanın ötesine geçerek 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yer alan ve muhtarlığın toplumsal işlevini öne çıkaran maddeye ağırlık verdikleri görülmektedir. Buna göre kadın muhtarlar mahalle sakinlerinin ortak sorunlarına çare bulmak ve mahalle sınırları içinde veya dışında yaşayan ihtiyaç sakinlerinin yaşam kalitesini iyileştirmek için çaba sarf etmektedir. Yerine getirdiği görevlerde belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile irtibat haline olan muhtarlar çoğunlukla belediye ile ortak çalışmakta ve kimi ihtiyaçlarını, imkânlar dahilinde, belediyenin desteği ile karşılamaktadır.

3. Katılımcıların verdiği yanıtlar kadınlar ile erkeklerin siyasi pratiklerinin farklılaştığına dair tartışmaları da desteklemektedir. Kadın muhtarlar kendilerini birer anne, kardeş, abla veya kız çocuk yerine koyarak hareket etmekte ve kadınlar, çocuklar, engelliler ve sokak hayvanları gibi kentsel yaşamın dezavantajlı kesimlerinin üzerine eğilmektedir. Kadın muhtarların karar alıcı ve uygulayıcı pozisyonunda bulunması söz konusu kesimlerin ihtiyaçlarının öncelikli hale gelmesini beraberinde getirebilecektir. İlerleyen süreçte gerçekleştirilmesi planlanan uygulamalar bahsi geçen kesimlerin mahalle ölçeğinde daha aktif hale gelmesini kolaylaştırabilecektir.

4. Önceden muhtarların sorumluluğunda olan emeklilik ve sigorta işlemlerinin kolaylaşması ve 1 Mayıs 2017 tarihinden beri sigorta primlerinin devlet tarafından ödenmesi muhtarlığı cazip hale getirmiştir. Ankara'da yapılan muhtar toplantıları ya da muhtarlara yönelik sosyal geziler ve buluşmalar muhtarlığın daha ilgi çekici hale gelmesinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Muhtarlık emeklilik için prim yatırmak veya gün doldurmak durumunda kalan kadınlar için bir alternatif sunmaktadır. Ancak görüşmecilerin hiçbiri bu konuda cevaplarında yer vermemiştir.

5. Muhtarlığın anlamı köylerde ve kentsel mahallelerde farklılaşmaktadır. Muhtarların verdiği belgelerin bir süredir nüfus müdürlüklerinden ve e-devlet gibi çevrimiçi ortamlardan elde edilebilmesi muhtar ile mahalleli arasındaki ilişkiyi de zayıflatmış, muhtarlar ceza ve mahkeme belgelerinin bırakıldığı ya da yol, su, elektrik ulaşım gibi konularda şikâyet veya maddi/manevi yardım konusunda kapısı çalınan kimseler haline gelmiştir. Kentsel siyaset açısından bile konumu sorgulanabilir olan kentsel mahalle muhtarlıkları hizmet sağlayıcı olarak görev yaparken, muhtarın kadın olduğu durumda hizmet sağlama işlevi daha belirgin hale gelmektedir.

5. Bakım etiği tartışmaları bakımın 4 aşamalı olduğunu ileri sürerken ve muhtarlar mahallede bakım etiği çerçevesinde hizmet veren kimseler olarak görev yaparken onların talep ve ihtiyaçlarının da göz önünde bulundurulması bakımın sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Örneğin kadın muhtarların

bulunduğu muhtarlık binalarının güvenli hale getirilmesi için kameraların takılması bu konuda atılan adımlardan biridir. Bununla birlikte, katılımcılar geçmiş dönemde kendilerine sağlanan ücretsiz ulaşım kartlarının iptali veya muhtarlığın elektrik ve ısınma giderleri konularına değinmektedir. Maddi imkanlarının kısıtlı olmasına karşın ilçe belediyelerinin muhtarların giderlerini karşılama konusunda farklı uygulamalara başvurması mahalle muhtarlarının beklentilerini de şekillendirmektedir. Bu noktada tek bir uygulama ile devam edilmesi muhtarların bu konuda yaşadıkları ikilemleri çözme konusunda yardımcı olabilecektir.

6. Adaylık sürecinde ve oy verme sırasında yaşanan sorunlar da mülakatlar sırasında katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Oy pusulalarının çalınması ve yırtılması bazı katılımcılarca karşı karşıya gelinmesi normal bir durum gibi anlatılmıştır. Muhtarlık seçimleri ile ilgili yeni düzenlemelerin yapılması, adaylık için belirli bir süre sınırlaması getirilmesi ve muhtar pusulalarının merkezden basılması mevcut sistemde yaşanan sorunları aza indirmeye yardımcı olabilecektir.

7. Mahalle muhtarlığının geleceği konusunda yaşanan tartışmalardan haberdar olan katılımcılar bu konuda bir soru sorulamamasına karşın mahalleli açısından değerli işler yaptıklarını ortaya koymaya çalışmakta ve muhtarlığa duyulan ihtiyacın altını çizmektedir. Yaşam koşullarının gittikçe zorlaştığı günümüzde daha fazla insanın maddi ve psikolojik sorun yaşadığı göz önüne alınırsa muhtarların mahalleli ile ilişkilerinin önemi göz ardı edilemeyecektir. Saha çalışması sırasındaki gözlemler ve mahalleli ile sohbetler de bunu göstermiştir. Muhtarların bürokrasi ile ilgili işlemleri için alternatif yöntemler bulunsun da mahalledeki toplumsal ilişkileri düzenleme konusunda önderliklerine duyulan ihtiyaç hala varlığını korumaktadır.

8. Mevcut araştırmanın çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, çalışma yalnızca Balıkesir’in Bandırma ilçesine odaklanmakta ve tek bir örnekle sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle, ilerleyen zamanda olası karşılaştırmalı çalışmalar literatürün zenginleşmesine katkıda bulunabilecektir.

9. Kadın muhtarlarla ilgili çalışmaya yalnızca kentsel mahalle muhtarlarının dahil edilmesi de araştırmanın kapsamını daraltmaktadır. 6360 sayılı yasa öncesinde büyükşehir sınırları içerisinde yer alan köylerin yasa ile kırsal mahalleye dönüştürülmesi sonrasında kentsel alandaki mahalle örgütlenmesi buralara kadar uzanmıştır. Bu nedenle, kentsel mahalleler kadar kırsal mahallerde muhtar olan kadınların algı ve deneyimlerinin incelenmesi önemlidir. Ancak genel olarak buralarda kadın muhtarların sayısı oldukça düşük kalmaktadır. Bandırma özelinde ise kadın kırsal mahalle muhtarı bulunmamaktadır. Ek olarak, kırsal mahalle ile kentsel mahallenin farklı olgulara karşılık gelmesine bağlı olarak kırsal mahallelerin farklı bir çalışma kapsamında ele alınmasının doğru olacağı düşünülmüştür.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazar kendi veya diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını veya varsa bu çıkar çatışmasının nasıl oluştuğuna ve çözüleceğine ilişkin beyanlar ile yazar katkısı beyan formları makale süreç dosyalarına ıslak imzalı olarak eklenmiştir.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul izni alınmış olup ıslak imzalı etik kurul kararı dergi sistemine yüklenmiştir.

Finansal Destek Beyanı: Mevcut çalışma Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi’nin BAP-24-1004-008 kodlu "Kent Yönetiminde Kadınlar: Balıkesir’de Mahalle Muhtarlıkları Üzerine Bir İnceleme" isimli araştırma desteği ile desteklenmiştir.

KAYNAKÇA

- Acar-Savran, G. (2002). Özel/Kamusal, Yerel/Evrensel: İkilikleri Aşan Bir Feminizme Doğru. *Praksis*, 8, 255-306.
- Akyol, Altun, D. (2010). Kapalı Konut Siteleri ve 'Mahalle' Kavramı. *İdealkent*, 2, 216-244.
- Alemdar, Z., Akgül, M., Köksal, S., Uysal, G. (2020). *Türkiye'de Kadınların Yerel Siyasete Katılımı: İlçe Belediye Meclislerinde Kadınlık, Ayrımcılık ve Dayanışma*. Raoul Wallenberg Institute. İstanbul.
- Alkan, A. (2003). *Yerel Yönetimlerin Kadınların Toplumsal Cinsiyet Gereksinimlerine Duyarlılığı: Ankara Araştırması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Alkan, A. (2005). *Yerel Yönetimler ve Cinsiyet: Kadınların Kentte Görünmez Varlığı*. Dipnot Yayınları. Ankara.
- Alkan, A. (2009). *"Kadın Dostu Yerleşimler"e Doğru Yerel Planlama ve Hizmet Sunum Modeli Uygulama Rehberi*. Yalçın Matbaacılık. Ankara.
- Altındal, Y. (2007). *Kadının Siyasal Katılımı Bağlamında Partilerin Kadın Kollarının Sosyolojik Açidan Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altındal, Y. (2009). Erkeksi Siyasetin 'Erk'siz Dublörleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 351-367.
- Altay Baykan, D. (2015). *Yerel Yönetimler İçin Kadın Dostu Kent Planlaması ve Tasarım İlkeleri Kitabı*. Uzerler Matbaacılık Sanayi Ltd. Şti. Ankara.
- Bennett, P. S. (2023). Care Ethics, Needs-Recognition, and Teaching Encounters. *Journal of Philosophy of Education*, 00, 1-17.
- Berktaş, F. (1998). Kadınlar ve İktidar: Paylaşmak mı, Dönüştürmek mi? *20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar ve Gelecek Konferansı Bildirileri* Oya Çitçi (Ed.) içinde s. 521-524. TODAİE. Ankara.
- Boyacıoğlu, H. (19 Mart 2014). *Muhtarların aylığı arttı, adaylarda patlama yaşandı*. <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/muhtarlarin-ayligi-artti-adaylarda-patlama-yasandi-26036759>.
- Bulut, Y. (2001). Mahalle Muhtarlığı Üzerine Bir Araştırma. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 10(3), 32-51.
- Cerit Mazlum, S. (2009). *Önce Yerel Siyaset: Kadınlarla ve Kadınlar için Yerel Yönetim*. Eren Ofset. İstanbul.
- Corsetti, C. A. (2010). *Articulating An Ethic of Care: The Moral Narratives and Practices of Working Lone Mothers in South Wales*. University of Glamorgan Doktora Tezi.
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Çelik, R. (2016). Bakım/Özen Etiği ve Eğitim Felsefesinde Feminizm Temelli Bir Yaklaşım. *Fe Dergi*, 8(2), 73-85.
- Çitçi, O. (1996). Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 5(6), 5-14.
- Demir, B. (2019). *İstanbul'da Kadın Muhtarlar*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

- Demirci, Ö. (2021). Ayrancılı Kadınlara Sorduk. *Ayrancım*, 11, 4-5.
- Dokuzcan, H. (2021). Yerelde Eşitlik Mücadelesi: Muhtar Kadınlar. *Küreselleşen Dünyada Kadın ve Siyaset II* Zeynep Banu Dalaman(Ed.) içinde s. 67-80. Cheshire, Transnational Press. London.
- Engster, D. (2005). Rethinking Care Theory: The Practice of Caring and the Obligation to Care. *Hypatia*, 20(3), 50-74.
- Esen, B. S. (2021). *Yerel Siyasete Katılımda Toplumsal Cinsiyetin Rolü: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Evertzen, A. (2001). *Gender and Local Governance*. SNV-Netherlands Development Organisation. <https://iknowpolitics.org/sites/default/files/genderandlocalgovernance2001.pdf>.
- Gilligan, C. (2003). *In A Different Voice: Psychological Theory and Women's Development*. Harvard University Press.
- Göksel, Z. S. (2024). Türkiye’de Siyasi Partilerin Kadın Kolları: Kamusal Görünürlük Ortasında Yalıtım mı? *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(2), 719-756.
- Güçlü, S. (2012). Feminist Metodoloji Tartışmaları. *Mediterranean Journal of Humanities*, 11 (1), 107-120.
- Güler, B. (2016). *Kadıköy Kadın Forumu ve Yerel Eşitlik Çalıştayı*. Kadıköy Belediyesi Akademi.
- Gülöz Bakır, Z., Dark Kayhaoğlu, G. ve Çamdereli, R. (2019). *Kadınların Gözünden Türkiye: Siyaset, Ekonomi ve Toplumsal Meseleler*. Print Center. İstanbul.
- Gültekin, A., Arıg, D., Demirel, M., Zeyneloğlu, S., Önal-Kara, Ü. ve Ünaldı, Z. (Yay Haz.) (2023). *Türkiye’de Siyasette Kadınlara Yönelik Şiddet Nitel Bir Araştırma*. UN Women.
- Güneş, G. (2010). Türk Kadınının Muhtarlık ve Köy İhtiyar Heyetlerine Seçme Seçilme Hakkını Kazanması ve Türkiye’nin İlk Kadın Muhtarı Gül Esin (Hanım). *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, IX/20-21, Bahar-Güz, 171-190.
- Güneş, Y. (2009). Mahalle Yönetimi. *Türk İdare Dergisi*, 465, 113-131.
- Güneş-Ayata, A. (1990). Türkiye’de Kadının Siyasete Katılımı. *Kadın Bakış Açısından 1980’ler Türkiye’sinde Kadın Şirin Tekeli* (Ed.) içinde içinde, s. 269-287. İletişim Yayıncılık. İstanbul.
- Held, V. (2004). Care and Justice in the Global Context. *Ratio Juris*, 17(2), 141-155.
- Held, V. (2006). *The Ethics of Care: Personal, Political, and Global*. Oxford University Press.
- Himmetoğlu, N. (2024). *Mahalle Düzeyinde Kadınların Siyasal Katılımı: Bursa İli Özelinde Kadın Mahalle Muhtarları, Muhtar Azaları ve Mahalle Sakinleri Üzerine Bir Araştırma*. Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kara, E. (2012). *Kadınların Yerel Siyasetteki Konumu ve Karar Alma Sürecindeki Roller*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Kaşıkkırık, A. (2022). Rol model kadınlar: Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Muhtar Kadınlar. *International European Journal of Managerial Research Dergisi*, 6(10), 149-164.
- Kaşıkkırık, A., Dokuzcan, H., Akpınar, İ. E. ve Karaoğlu, N. (2020). *2019 Yerel Seçimlerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifinden Bakmak*. Kadın Adayları Destekleme Derneği Yayınları. İstanbul.

- Kaşıkcık, A. ve Karaoğlu, N. (2021). *Yerel Siyasette Kadının Adı Neden Yok?* Kadın Adayları Destekleme Derneği Yayınları. İstanbul.
- Kavruk, H. (2024). Kırsal ve Kentsel Alanda Mahalle: Köylerde, Kent ve Kasabalarda, Büyükşehirlerde Mahalle Kavramı. *SDE Akademi*, 4(1), 121-147.
- Kittay, E. F. (2001). A Feminist Public Ethic of Care Meets the new Communitarian Family Policy. *Ethics*, 111(3), 523-547.
- KONDA (2011). Siyasette Kadın Temsili Araştırması. <https://konda.com.tr/uploads/2011-04-konda-siyasette-kadin-temsili-raporu-2ad240366fc77a679627647b8504cb4c44bfb56d04a461fd1e0c6593b2777af9.pdf>
- Kurt, A. Köseadağı, N. ve Töriyen, S. (2023). *İstanbul'da Kadınlar: Yerel Yönetimlere ve Kararlara Katılım Çalıştayı Raporu*. İBB Basın Yayın Müdürlüğü Matbaası. İstanbul.
- Lizotte, M. (2017). Gender Differences in Support for Torture. *Journal of Conflict Resolution*, 61(4), 772-787.
- Matysiak, I. (2015) The Feminization of Governance in Rural Communities in Poland: The Case of Village Representatives (softys). *Gender, Place&Culture*, 22(5), 700-716.
- McMillan, N. (2017). Care Ethics and Political Theory. *Contemporary Political Theory*, 16(3), 430-433.
- Murphy, M. (2015). Unsettling Care: Troubling Transnational Itineraries of Care in Feminist Health Practices. *Social Studies of Science*, 45(5), 717-737.
- Mutlu, A (2012). Kadınların Siyasete Girme Yöntemi Olarak Mahalle Muhtarlığı. *Yerel Politikalar Akademik Araştırma ve Düşünce Dergisi*, 1, 27-48.
- Noddings, N. (1984). *Caring: A Feminist Approach to Ethics and Moral Education*. University of California Press. Berkeley and Los Angeles.
- Noddings, N. (2005). *Caring in Education*. The Encyclopedia of Informal Education.
- Noddings, N. (2010). Complexity in Caring and Empathy. *Abstracta*, Special Issue V, 6-12.
- NTV (10.04.2024). *Kadın Muhtar Sayısı İki Katına Çıktı*. <https://www.ntv.com.tr/turkiye/kadin-muhtar-sayisi-iki-katina-cikti,4bBi8Yq7NUmDUlJuUPguRA>.
- Oruç, T. ve Bayrakçı, E. (2018). Yerel Siyasette Temsil ve Katılım: Kadın Aktörler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 463-480.
- Önder Memiş, H. B. (2017). Siyasette ve Siyasal İletişimde Erkeklik Söylemi: 2015-2017 Arası Türkiye İncelemesi. *Ulakbilge*, 5(11), 557-570.
- Öner, Y. ve Atsız, H. (2022). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Mekân Bağlamında Analizi: Feminist Yaklaşımlar ve Özen Etiği Perspektifi. *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 21 (2), 530-559.
- Öz, E. (2021). Ayrancılı Kadınlara Sorduk. *Ayrancım*, 11, 2-3.
- Puig de la Bellacasa, M. (2011). Matters of Care in Technoscience: Assembling Neglected Things. *Social Studies of Science*, 41(1), 85-106.
- Puig de la Bellacasa, M. (2012). 'Nothing Comes Without Its World': Thinking with Care. *The Sociological Review*, 60(2), 197-216.

- Rachels, J. (2012). Feminism and the Ethics of Care. *The Elements of Moral Philosophy (7th edition)* Stuart Rachels (Ed.) içinde s. 146-156. Mc Graw Hill. New York.
- Ruddick, S. (1980). Maternal Thinking. *Feminist Studies*, 6(2), 342-367.
- Sağıt, D. (2016). *Yerel Yönetimlerde Kadının Siyasal Katılımı: İzmir İli Üzerine Bir Araştırma*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Sancar, S. (2018). *Siyasal Kararlara Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması*. CEİD Yayınları. Ankara.
- Sezik, M. (2019). Vaatler ve Sloganlarla Muhtarlık Yarışları: 2019 Yerel Seçimleri Broşür Çözümlemesi. *Turkish Studies Social Sciences*, 14(5), 2501-2513.
- Sumbas, A. (2012). *Demokrasi ve Kadın Temsili Çerçevesinde Yerel Siyasette Kadın Temsilcilerin Etki ve Katkıları: Türkiye’de 2009 Yerel Seçimlerinde Seçilen Kadın Belediye Başkanları Örneği*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Şahin, F. (2011). *Kadınların Siyasal Katılımları Çerçevesinde Kadın Meclislerinin Yerel Siyasetteki Etkinlikleri ve Üye Profilleri*. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi. Afşaroğlu Matbaası. Ankara.
- Şahin, Ö. (2000). *Kadınlar İçin Kadınlarla Birlikte Siyaset*. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Sahyar Akdemir, D. ve Cengiz, A. A. (2021). Katılım Perspektifiyle Kadın Muhtarların Meslek ve Rol Algılarına İlişkin Keşifsel Bir Çalışma. *Journal of Social Policy Conferences*, 81, 421-449.
- Tekeli, Ş. (1989). Kadınlar Neden Politikada Yoklar? *Sosyalist Feminist KAKTÜS 5. Sayı* içinde (ss.18-26). Bizim Ofset. İstanbul.
- Toksöz, O (1994). Kadın Seçmen İmgesi: Türkiye’de Kadının Bireysel Siyasal Katılımı Üzerine Bir Deneme. *Amme İdaresi Dergisi*, 27(4), 97-115.
- Tronto, J. C. (2010). Creating Caring Institutions: Politics, Plurality, and Purpose, *Ethics And Social Welfare*, 4(2), 158-171.
- Wasson, K. (1997). *The Ethics of Care or the Ethics of Justice?: A-Middle Way*. Whitefield Institute, Oxford Doktora Tezi.
- Yáñez Flores, K., Rivas Riveros, E. ve Campillay Campillay, M. (2021). Ethics of Care and Nursing Care. *Enfermería: Cuidados Humanizados*, 10(1), 3-17.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem:

Women's participation in urban politics has become increasingly visible, especially at the neighbourhood level. This is highly related to the neighbourhood being closer to women's living space and the competition and profit at this level being less compared to other levels. However, studies that relate the different dimensions of this visibility of women heads to feminist literature are quite limited. In this context, how women neighbourhood heads perceive their duties, what their priorities are, and how their practices differ from those of male constitute an important research problem that needs to be examined.

Research Questions:

1. What are the main reasons for females to be interested in becoming muhtars of their neighbourhoods?
2. To what extent are the discussions on the ethics of care in feminist literature effective in women's perception of neighbourhood muhtarship?
3. Does the fact that the neighborhood head is a woman create any differences in terms of local residents and urban services?

Literature Review:

The concept of care ethics, which was introduced to feminist literature in the 1980s, has been used for some time to explain women's experiences in both private and public spheres. At that time, Carol Gilligan's studies on child development made an important start in the field of care ethics. During this period, while there was a struggle to eliminate discrimination between the sexes, the meaning of gender from an ethical perspective was rediscovered in social sciences (Gilligan, 2003: 6). In the following period, the discussions on this subject became more diversified and comprehensive.

Today, care ethics emphasizes ethics that are relational, sensitive and contextual, while focusing on marginalized, invisible and neglected elements, experiences and relationships in care (McMillan, 2017: 430; Murphy, 2015: 721). Although the dominant understanding belittles this ethical approach of women, which differs from men, those working in the field have argued that it should be acknowledged as valuable (Wasson, 1997: 9). In fact, the literature points out the necessity of expanding this perspective obtained to the public sphere and including women's experiences in moral and political discussions (Yáñez Flores et al., 2021: 8). The scale at which this approach can most effectively manifest itself is the neighborhood scale. Neighborhood muhtarship corresponds to the first stage of women's formal participation in politics (Boyacıoğlu, March 19, 2014). The neighbourhood scale constitutes the core of urban life and contains residential areas. It is the scale that women experience most closely in terms of shopping and proximity (Altay Baykan, 2015: 72). The higher version of family relations can find its counterpart at the neighbourhood scale (Akyol Altun, 2010: 219).

Studies show that women in urban politics make efforts towards disadvantaged groups, try to develop policies or projects for their fellow women, and pay special attention to women's visibility in the public sphere (Alemdar et al., 2020: 6-10). Urban communities where women are morally responsible focus on issues such as thinking of others, empathizing and including them in teamwork, and bringing society to a more just position (as cited in Himmetoğlu, 2024: 36).

Methodology:

Feminist approach focuses on addressing women's common experiences that are socially constructed (Güçlü, 2012). Concepts discussed in feminist literature are an important tool for making sense of and relating social phenomena and events. As an interdisciplinary effort that aims to bring together

feminist studies and the field of political science, the current study is an example of qualitative research.

The scope of the study is limited to women urban neighborhood heads working in Bandırma, the district of Balıkesir metropolitan city. In the 2024 local elections half of the 20 urban neighborhoods were taken over by women. The data required for the study was collected through face-to-face in depth interviews conducted in the neighbourhood heads' offices in November. Sample that maximizes the diversity was preferred in order to reach saturation in the data. For this reason, interviews were conducted with all of the female heads. As emphasized by those working on qualitative research, being in a natural environment during data collection has a positive effect on the research (Creswell, 2009). The interviews conducted in the neighborhood heads' offices were interrupted more than once when local people came to the office in almost all of them. However, this provided the researcher the opportunity to make on-site observations and helped her reach data beyond the information she would obtain from interviews. It was observed that the answers received were also supported by the sentences of people who came to the neighbourhood head's office to have a talk or to make requests. In some cases, the participant was asked to elaborate on his answer. These also increased the validity and reliability of the information obtained. In addition, the important parts of the data obtained were shared with an academic who had previously provided training to neighbourhood heads on this subject, and joint evaluations were made on the findings. The findings of the field research were analyzed under certain themes highlighted during the literature review.

Results and Conclusions:

As one of the important concepts of feminist literature, the ethics of care is a concept that can allow us to explain developments in various areas of life. The idea of ethics of care directly affects the approaches of women neighbourhood heads. The current study aims to add a new one to the discussions focused on ethics of care in the field of urban politics. The following results were reached thanks to the study.

1. When women become candidates as neighbourhood heads, they prioritize meeting the needs of those around them. As neighbourhood heads they address and try to solve the problems of their local community just like they do with their family members. This confirms the differences mentioned in the literature between the issues that motivate men and women.
2. While Law No. 4541 treats muhtarships as an extension of the central government in the neighborhood, it is seen that women heads go beyond the law and focus on the article in the Municipality Law No. 5393, which emphasizes the social functions of the muhtarship. Accordingly, women muhtars strive to find solutions to the common problems of the neighborhood residents and to improve the quality of life of the needy residents living within or outside the neighborhood borders.
3. The responses given by the participants also support the discussions that the political practices of women and men differ. Women muhtars act by putting themselves in the place of a mother, sister or daughter and focus on disadvantaged segments of urban life such as women, children, the disabled and stray animals. The practices planned to be implemented in the future may facilitate the aforementioned segments becoming more active at the neighborhood level.
4. The simplified retirement and insurance procedures as well as muhtar meetings held in Ankara and the social trips have made the muhtarship more attractive for women. The muhtarship offers an alternative for women who have to pay premiums for retirement or fill in the days. However, none of the interviewees included this issue in their answers.
5. The meaning of the muhtarship differs in villages and urban neighbourhoods. Relations in urban areas between the muhtar and local communities have weakened over time. Thus, while the urban neighborhood heads, whose position is questionable even in terms of urban politics, serve as service providers. This function becomes more apparent when the head is a woman.